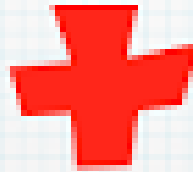

Régime demográfico moderno: 1975 ...

RÉGIMEN DEMOGRÁFICO MODERNO

Natalidad muy baja

Mortalidad muy baja

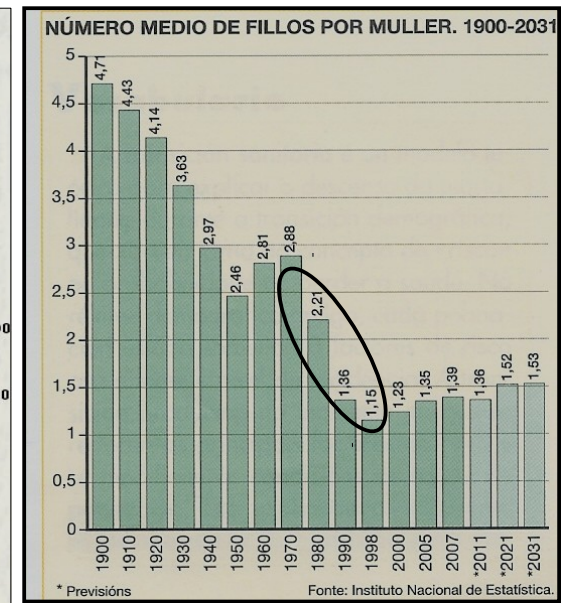
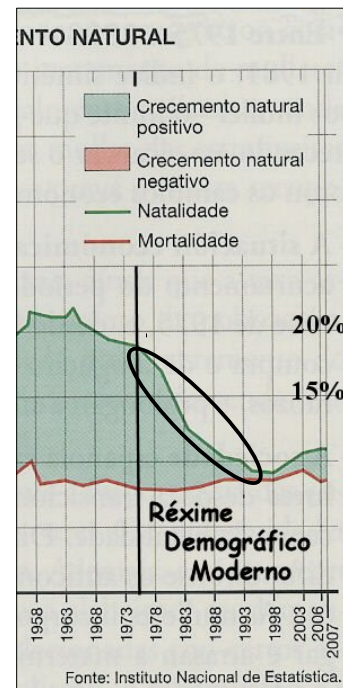
CRECIMIENTO NATURAL MUY DÉBIL

• Entre 1975 e 1998

Nat. sofre unha brusca caída: de taxas cercanas a 18‰ a taxas inferiores a 10‰ en 1998.

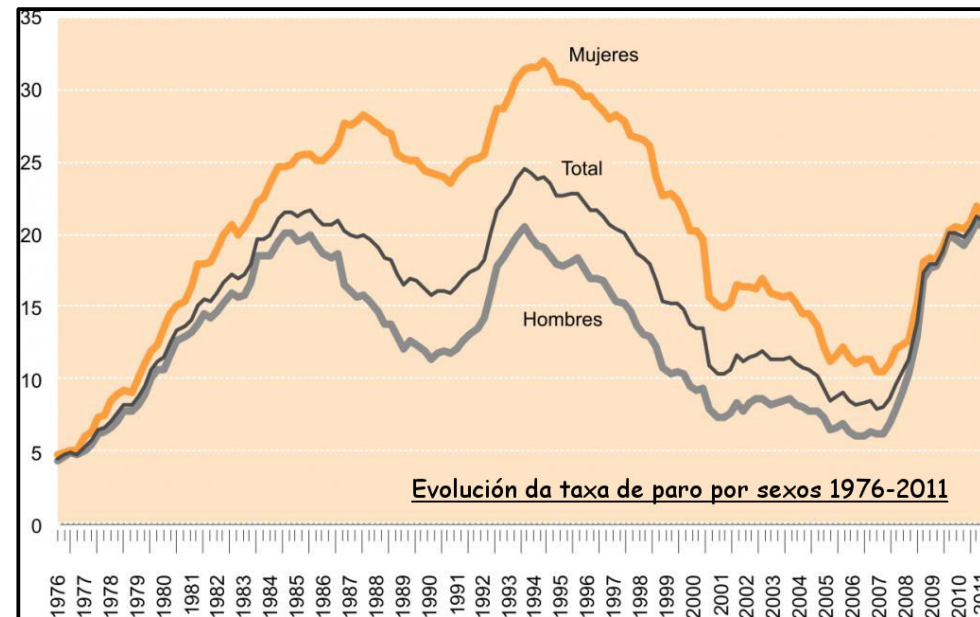
-O número medio de fillos por muller reflicta ese descenso: o ano 1981 foi o último no que quedou asegurado o relevo xeracional, en 1998 a cifra tiña descendido ata 1,15!

As causas do descenso son:

- Situación económica tras a crise de 1973-5: aumento de paro, contratos precarios, baixos salarios, alto prezo da vivenda...

↘ Supón matrimonios pospostos, emancipación máis tardía dos xoves, necesidade de evitar a chegada de fillos...

- Cambio de mentalidade da sociedade española tras a morte de Franco:

- diminución da influencia relixiosa
- despenalización dos métodos anticonceptivos e máis tarde do aborto...

Vender, prescribir, divulgar ou ofrecer calquera cousa destinada a evitar a procreación era delito - 800000 españolas, sen embargo, tomaban xa a píldora anticonceptiva por aquel entonces.

20 anos da despenalización dos anticonceptivos en España.

O 7 de outubro de 1978 os contraceptivos deixaron de estar prohibidos en España.

El Mundo: 4 de outubro de 1998

- Cambio de mentalidade da soc.española tras a morte de Franco:

- crecente incorporación da muller ao mundo laboral fóra da súa casa: posponse a maternidade, difícil compaxinar *traballo-fillos-fogar...*: non contratos a tempo parcial, non suficientes garderías...
- aumento de formas familiares distintas...

- Aumento do nivel de vida e do nivel cultural en España

- fillos = gastos...
- búsqueda de benestar, comodidades...

- As axudas económicas por parte do goberno son practicamente inexistentes, nun principio só advertencias...

Principales Indicadores de natalidad y fecundidad

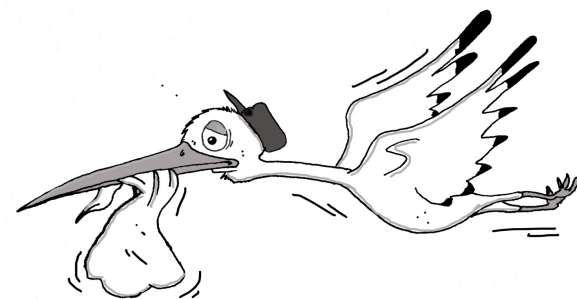
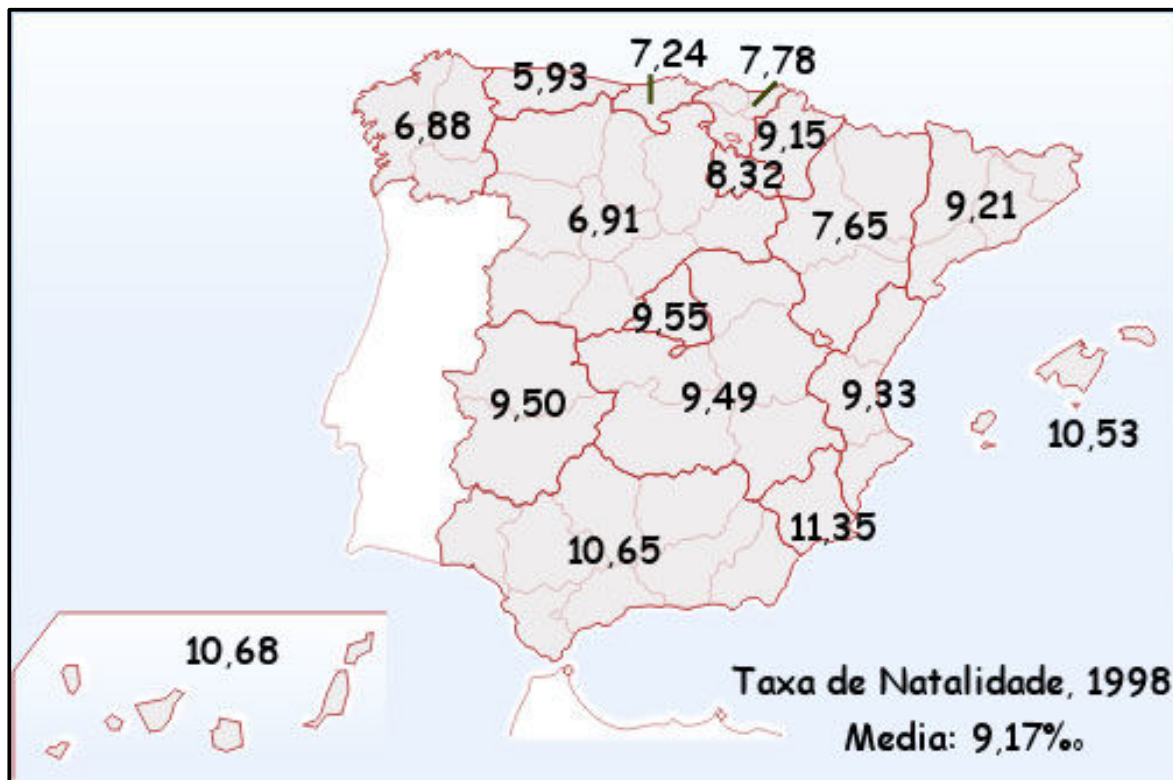
Años	Nacimientos	Tasa Bruta de Natalidad	Indicador Coyuntural de la Fecundidad	Edad Media a la Maternidad
1976	676.718	18,74	2,80	28,51
1981	532.601	14,11	2,03	28,23
1986	438.303	11,37	1,56	28,53
1990	401.073	10,32	1,36	28,86
1995	363.467	9,23	1,17	29,96
2000	396.626	9,85	1,23	30,72
2001	405.313	9,95	1,24	30,76
2002	417.688	10,11	1,26	30,79
2003	440.531	10,49	1,31	30,84
2004	453.172	10,61	1,32	30,87
2005	464.811	10,71	1,34	30,91
2006	481.295	10,92	1,38	30,90
2007	491.138	10,94	1,39	30,84
2008	518.503	11,37	1,46	30,83
2009	493.717	10,75	1,39	31,05
2010	484.055	10,51	1,38	31,20

Fillos, non
grazas!

Galicia, o país onde
as mulleres
esqueceron ser nais!

Con 1 xa chega!

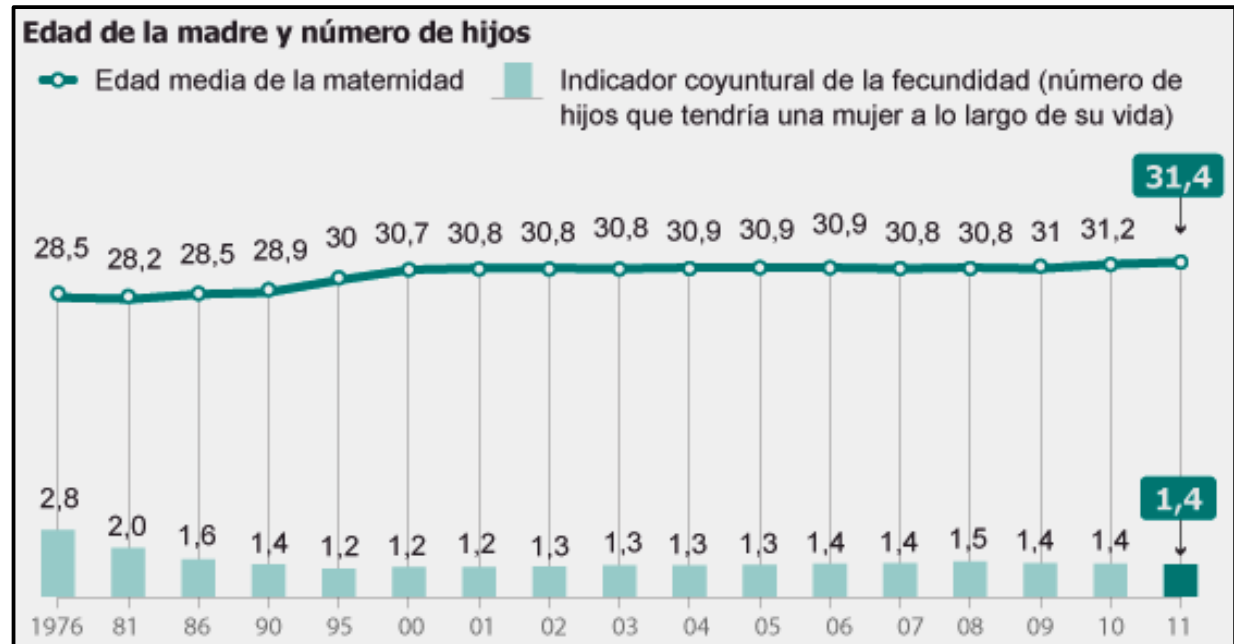
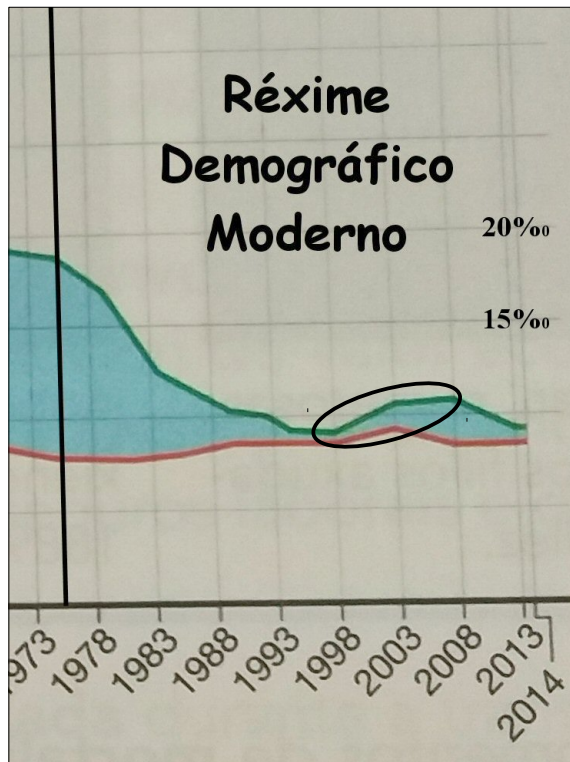
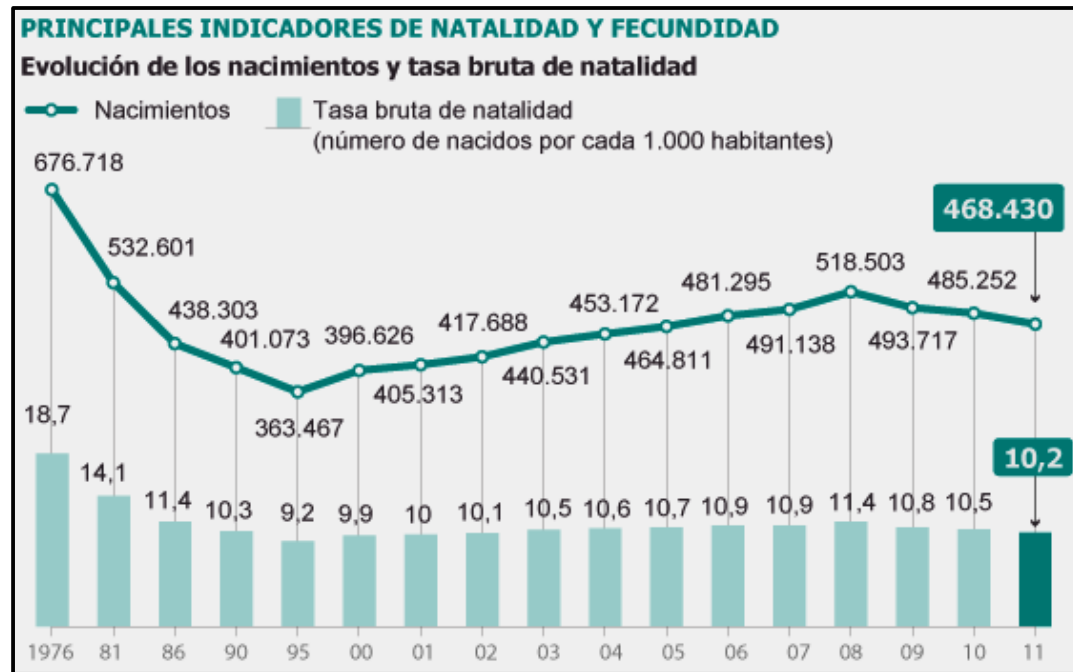

Ollo: Esa natalidade é especialmente baixa nas comunidades que sufriron un maior éxodo rural en décadas pasadas... e nas que sufriron máis directamente a crise económica dos setenta...

• Desde 1998

Nat. experimenta unha lixeira recuperación:

- A taxa pasa a ser case de 11,4‰ no ano 2008
- O número medio de fillos por muller tamén aumenta ata chegar a ser cercano a 1,4.

- As causas desa recuperación da natalidade son:

- Presenza de inmigrantes estranxeiros en España:

- Son poboación nova, en idade de ter fillos...
- Teñen mentalidade máis natalista que a nosa...
- Esa presenza de inmigrantes e a recuperación da natalidade é sobre todo importante en ...
- **Dúbida: manterán ese comportamento as seguintes xeracións?**

- Chegan á idade de ter fillos as amplas xeracións nacidas nos anos 60 e principios dos 70

- Certa bonanza económica que anima á pob. española a ...

- Posta en práctica de axudas económicas para fomentar a natalidade...

Nacidos de nai estranxeira

2003: 12,2%	2007: 19%
2005: 15,1%	2015: 17,8%
2006: 16,5%	?

100 euros ao mes,
apúntome!!

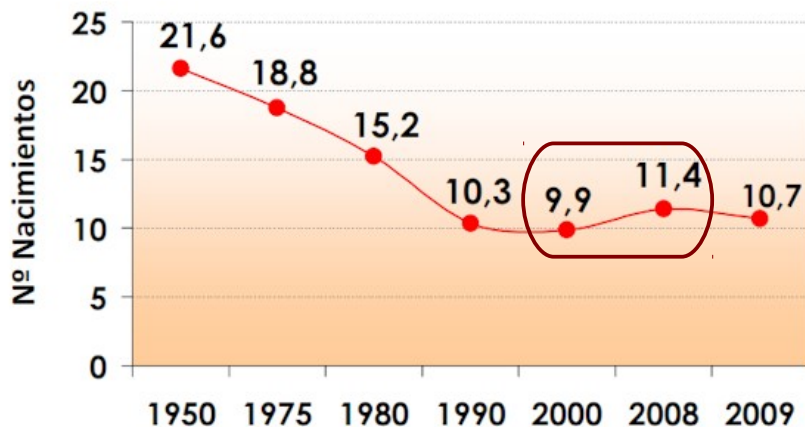

Número medio de hijos por mujer según la nacionalidad de la madre

Años	Española	Extranjera	Ambas nacionalidades
2002	1,21	2,05	1,26
2003	1,26	1,90	1,31
2004	1,28	1,79	1,32
2005	1,30	1,70	1,34
2006	1,33	1,70	1,38
2007	1,33	1,75	1,39
2008	1,38	1,81	1,46
2009	1,33	1,87	1,39
2010	1,32	1,84	1,38

TASA NATALIDAD CADA 1.000 HABITANTES

• Desde o ano 2008...: crise, crise, crise!!!

17,8% son fillos de nais estranxeiras, que teñen 1,65 fillos por muller, 1,28 fillos por muller española

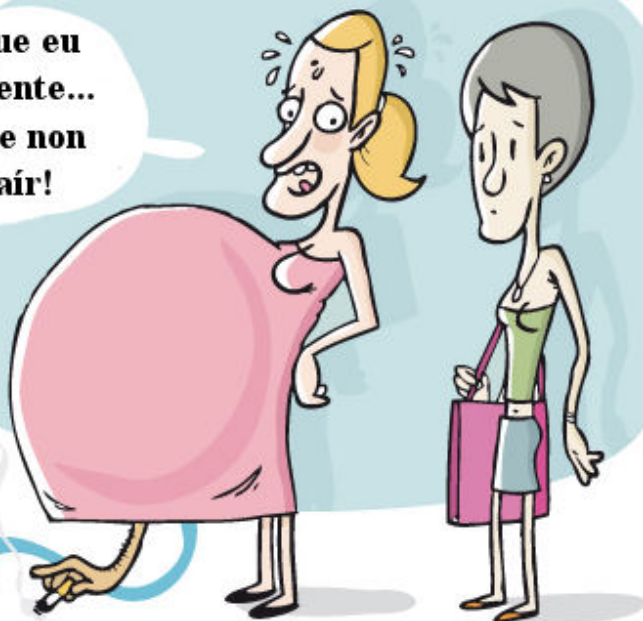
8,37‰ e 1,31 fillos por muller en 2017, o 20% dos nacidos son de nais estranxeiras

España - Natalidad					
Fecha	Nacidos	Nacidos Hombres	Nacidos Mujeres	Tasa Natalidad	Índice de Fecund.
2015	420.290	216.496	203.794	9,02‰	1,33
2014	427.595	220.843	206.752	9,17‰	1,32
2013	425.715	219.056	206.659	9,11‰	1,27
2012	454.648	234.386	220.262	9,70‰	1,32
2011	471.999	243.292	228.707	10,10‰	1,34
2010	486.575	250.727	235.848	10,40‰	1,37
2009	494.997	255.954	239.043	10,60‰	1,38
2008	519.779	268.377	251.402	11,30‰	1,44
2007	492.527	253.895	238.632	10,86‰	1,38
2006	482.957	249.184	233.773	10,80‰	1,36
2005	466.371	240.201	226.170	10,60‰	1,33
2004	454.591	234.875	219.716	10,57‰	1,32
2003	441.881	227.584	214.297	10,40‰	1,30
2002	418.846	215.995	202.851	10,08‰	1,25
2001	406.380	208.787	197.593	9,90‰	1,24
2000	397.632	205.596	192.036	9,78‰	1,21

A crise reduce a natalidade

Non é que eu non o intente...
Pero é que non quero saír!

Dame a Nintendo,
abúrrome!

Gasto medio por año

aprox. total = 42.588€
de 0 a 3 años

gasto medio = 14.196
por año €/año

gasto medio = 1.183
al mes €/mes

LA VANGUARDIA

Fuente: Estudio de 2016 de la Confederación Española de Organizaciones de Amas de Casa, Consumidores y Usuarios. Grafismo: N. Palazón.

Mujeres en edad fértil

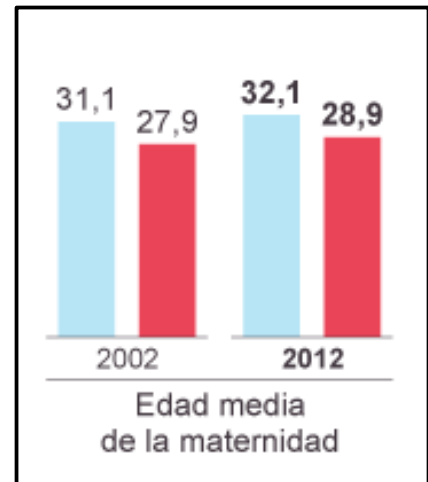
En millones. Datos a 1 de enero de cada año

2014: 10,98 millóns

Cambio de hábitos

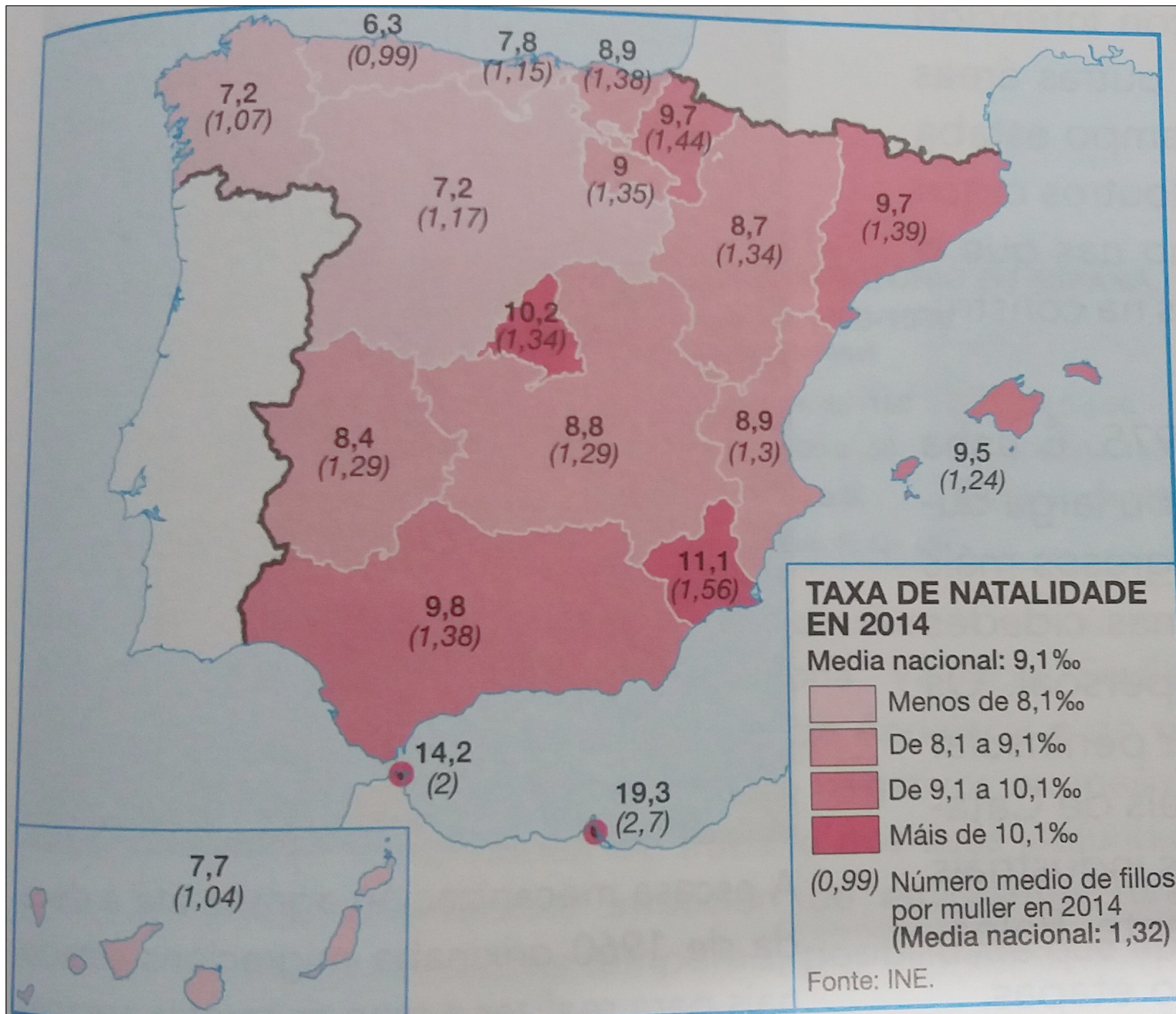
Españolas Extranjeras

A caída da natalidade en España

Para entender as causas da caída da maternidade en España nos últimos anos non só hai que falar de **crise** e do descenso no número medio de fillos por muller ou do aumento na idade media á que se chega por primeira vez á maternidade. **Otros motivos son:** a redución do número de mulleres en idade fértil, ao atoparse nesas idades aquelas xeracións menos numerosas que naceron durante a crise de natalidade de finais dos anos 80 e 90. Tamén a diminución da inmigración estranxeira e o aumento da emigración española ao exterior contribúen ao descenso da natalidade.

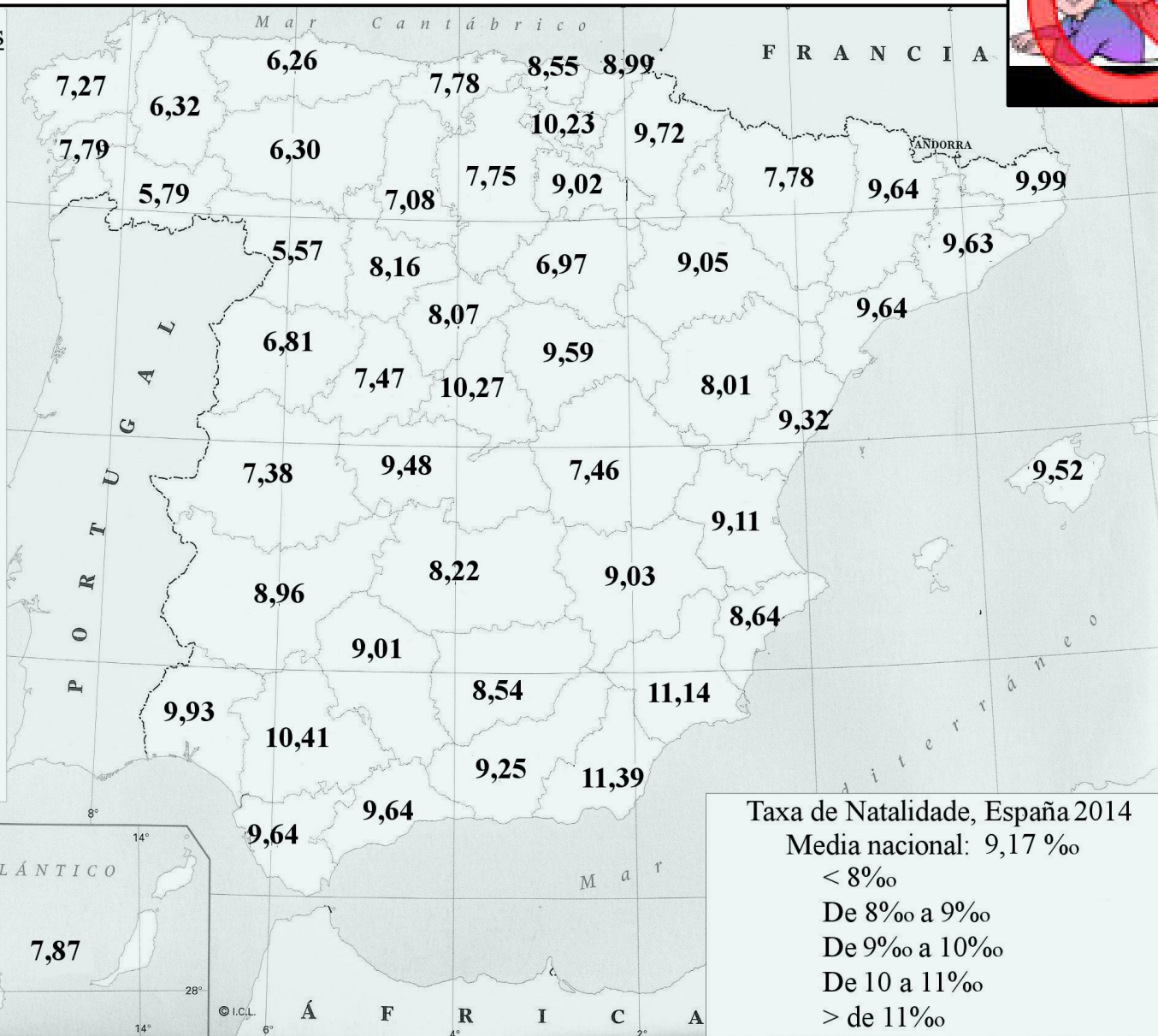

T.Nat. C. Autónomas

- Andalucía: 9,79
- Aragón: 8,73
- Asturias: 6,26
- I. Baleares: 9,52
- I. Canarias: 7,74
- Cantabria: 7,78
- Castela-León: 7,19
- Castela-A.: 8,89
- Cataluña: 9,67
- C. Valenciana: 8,96
- Extremadura: 8,38
- Galicia: 7,16
- Madrid: 10,27
- Murcia: 11,14
- Navarra: 9,72
- P. Vasco: 8,94
- A Rioja: 9,02

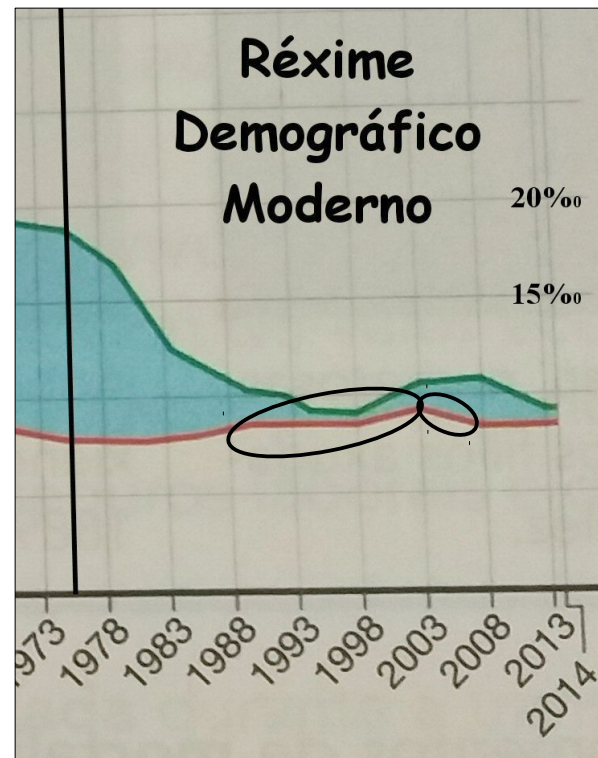

Taxa de Natalidade, Espanha 2014
Media nacional: 9,17 ‰
< 8‰
De 8‰ a 9‰
De 9‰ a 10‰
De 10 a 11‰
> de 11‰

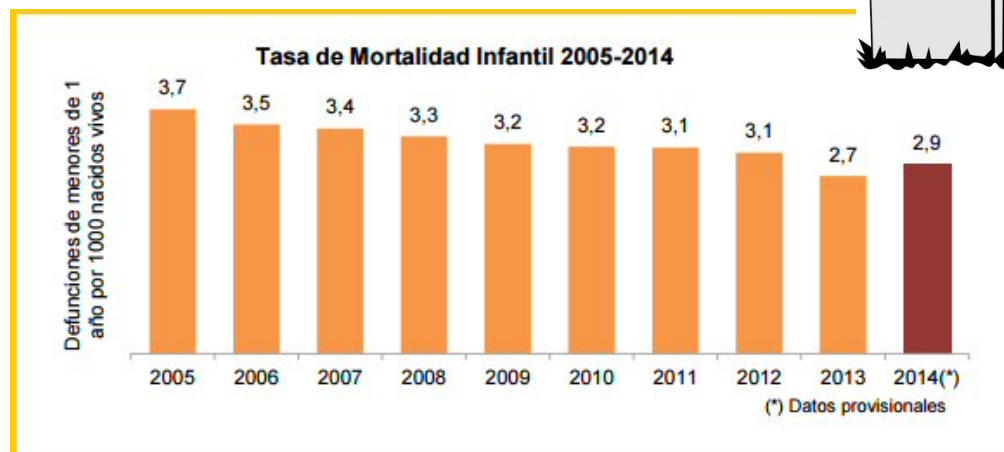
Réxime demográfico moderno: 1975 ...

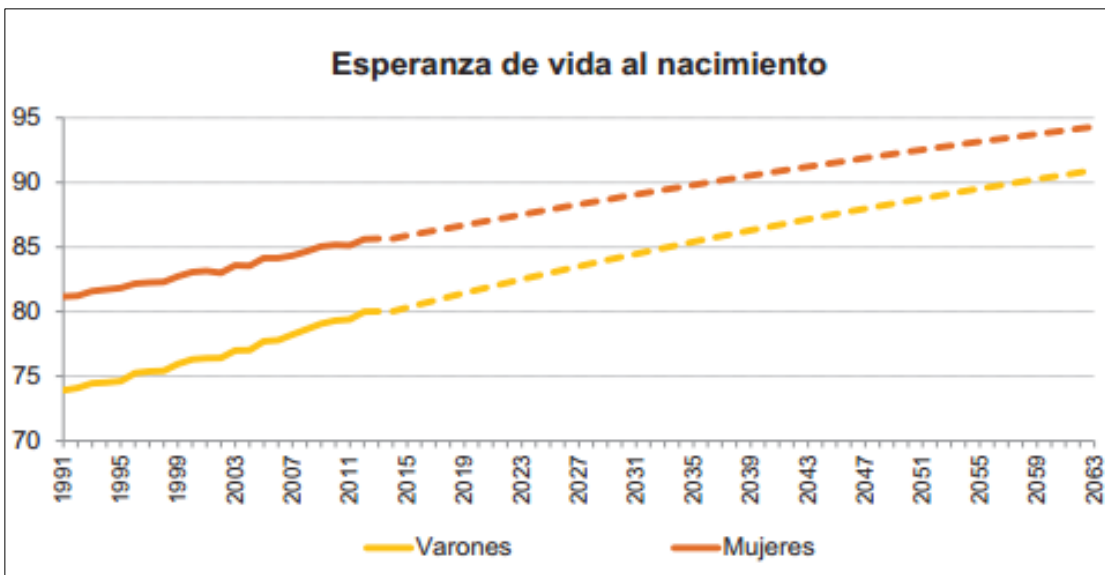
Mortalidade:

- Nos comezos do réxime demográfico moderno a mort. xeral presenta unha **taxa baixa, pero en lixeiro ascenso desde 1982**, debido ao avellentamento da pob.
- Nos últimos anos do s.XX e principios do s. XXI ese ascenso da mort. freouse, posiblemente a explicación está na chegada de inmigrantes estranxeiros, que permitiu certo rexuvenecemento da pob.
- **Actualmente a mort. xeral mantense en cifras baixas, pero en ascenso:** 8,47‰ no ano 2008, 9,1‰ a 1 de xaneiro de 2017. A **mort. infantil** é hoxe moi baixa, 2,67‰ nos inicios do ano 2016.

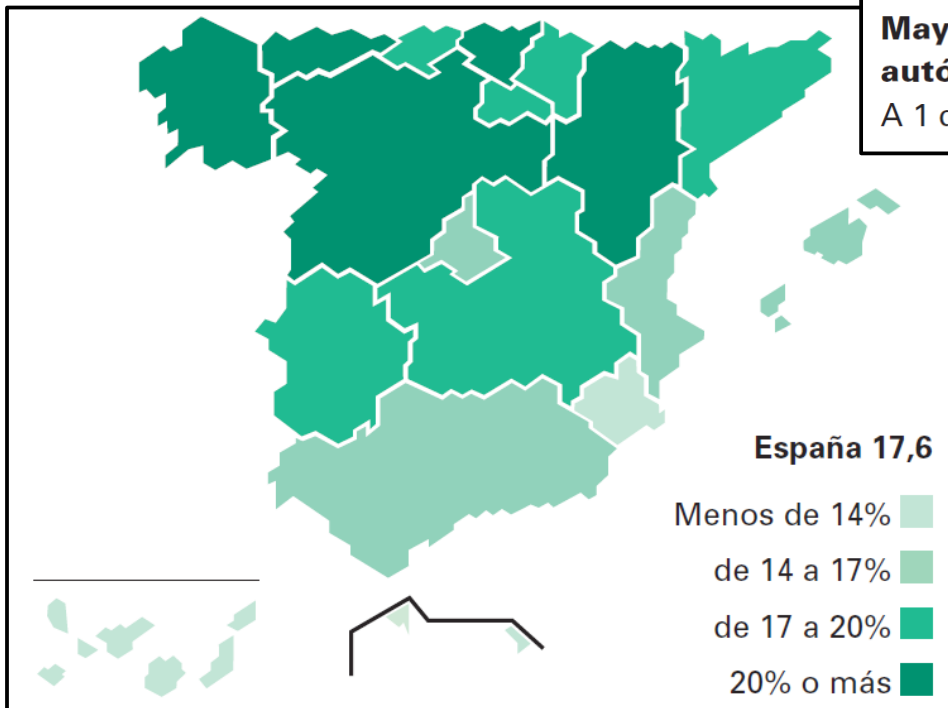

Evolución da mortalidade	
1982: 7,55‰	2007: 8,57‰
1991: 8,67‰	2008: 8,47‰
1998: 9,08‰	2014: 8,52‰
2003: 9,16‰	2017: 9,1‰

Pero ese ascenso da mortalidade é “aparente”, está causado polo incremento do número de anciáns (o 18,8% da pob. tiña máis de 65 anos no ano 2017), posto que a mortalidade real continúa descendendo, como o demostra o aumento da esperanza de vida nos últimos anos.

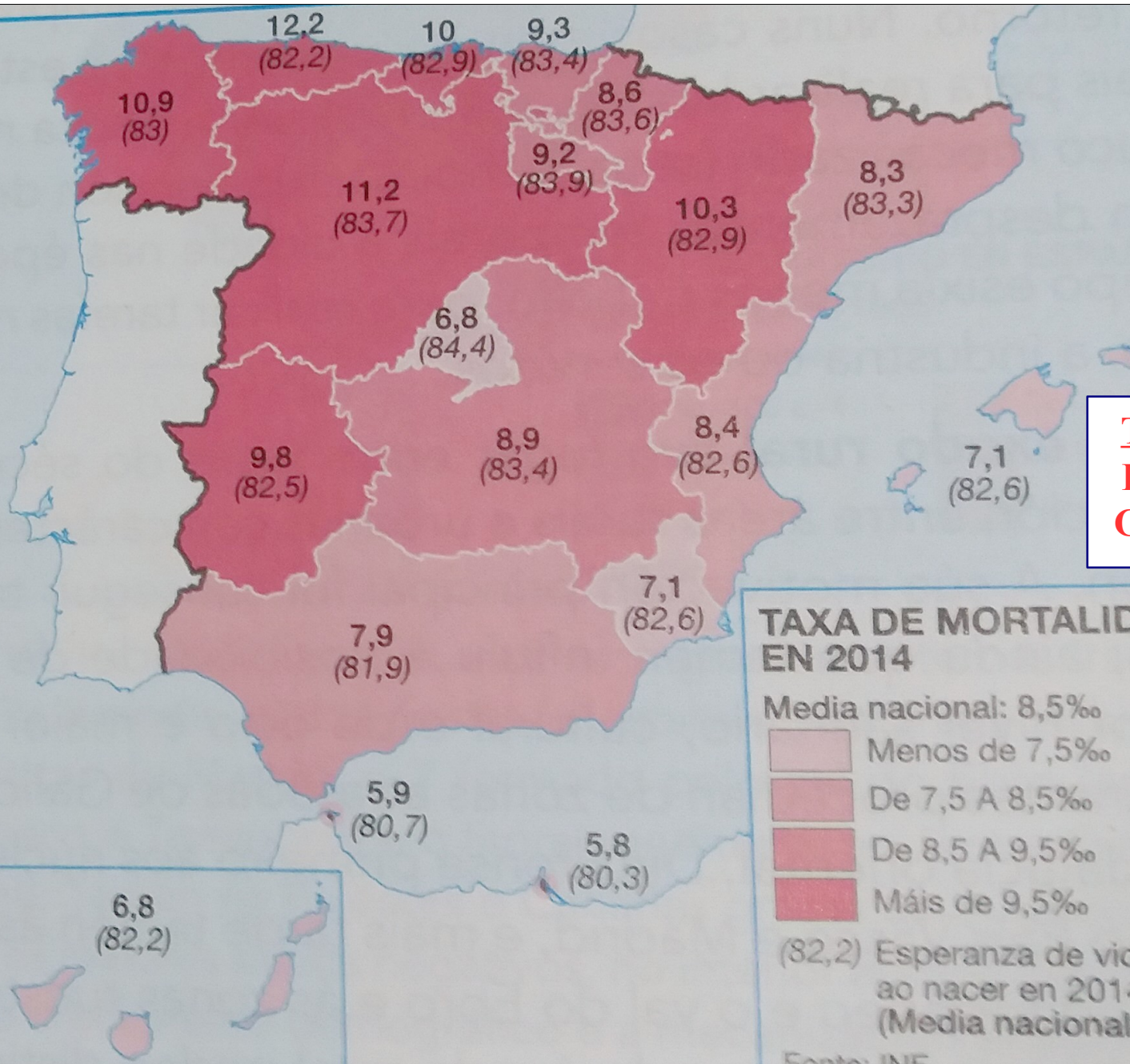
+12% pob.> 65anos = país vello

T.M.-1-1-2017:
España: 9,1‰
Galicia: 11,8‰

TAXA DE MORTALIDADE EN 2014

Media nacional: 8,5‰

- Menos de 7,5‰
- De 7,5 A 8,5‰
- De 8,5 A 9,5‰
- Máis de 9,5‰

(82,2) Esperanza de vida ao nacer en 2014
(Media nacional: 83)

Fonte: INE

El movimiento natural de población en 2014

ESPERANZA DE VIDA AL NACIMIENTO

-Olo, esa mortalidade é máis alta naquelas comunidades e provincias que sufriron un maior éxodo rural no pasado e que hoxe están máis avellentadas... e nas que sufriron máis directamente a crise económica dos setenta...!!!

TASA DE MORTALIDAD Defunciones por 1.000 habitantes

TASA DE NATALIDAD Nacimientos por 1.000 habitantes

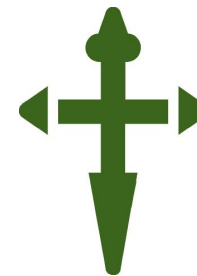
T.M.
 8,34‰ en 2013
 8,52‰ en 2014
 9,06‰ en 2016
 9,1‰ en 2017

As causas da mortalidade cambiaron

-Diminúe a importancia das enfermidades infecciosas.

-Aumenta a incidencia das chamadas “tres C”: enfermidades cardiovasculares, cancro e carretera... moitas veces relacionadas con hábitos sociais prexudiciais: alcoholismo, tabaco, drogas...

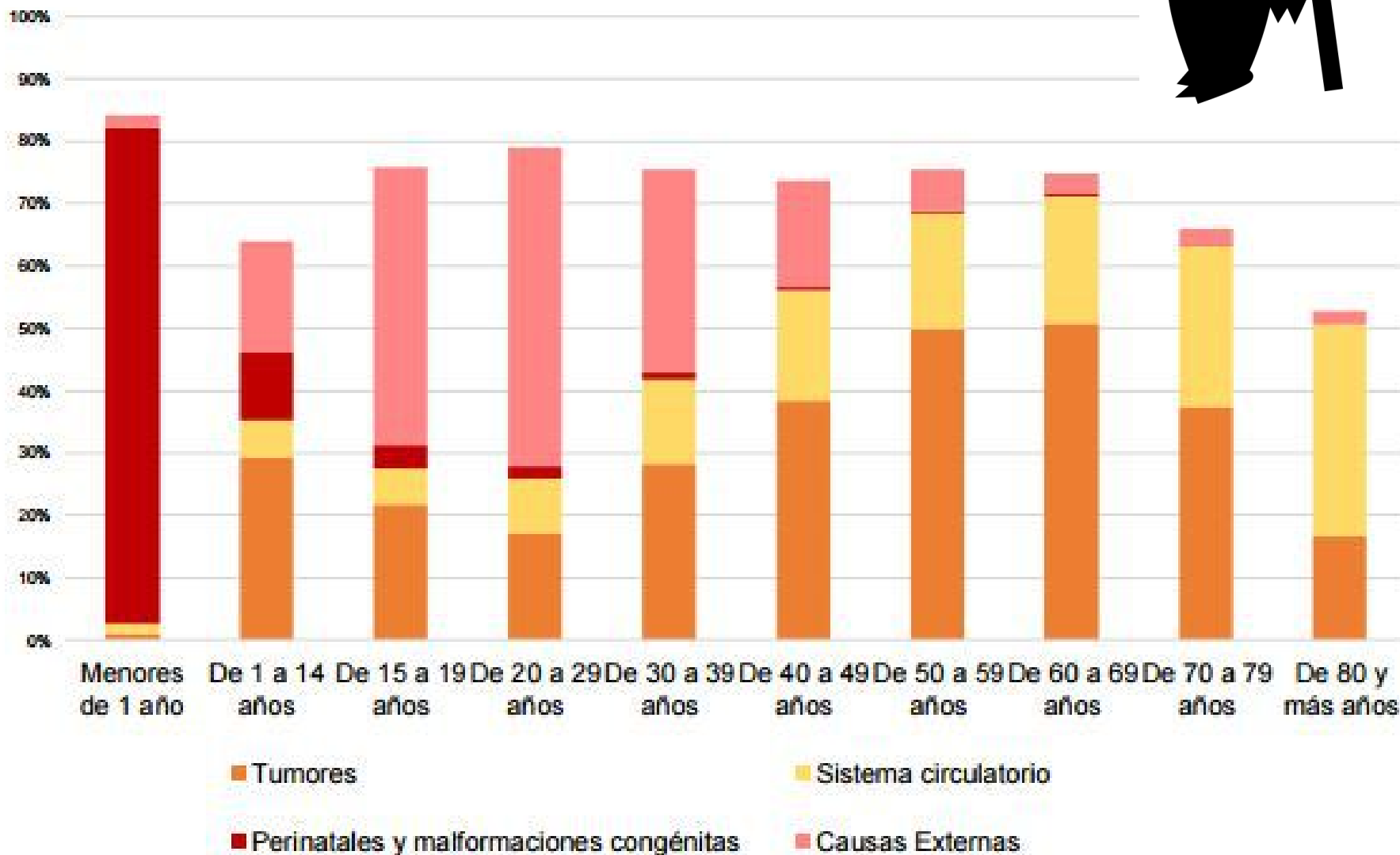
-Están a aumentar as enfermidades ligadas ao avellentamento da pob: alzheimer, demencia senil...

aecc
Contra el Cáncer

Principales causas de muerte según la edad

Porcentaje sobre el total de fallecidos. Año 2015

A esperanza de vida

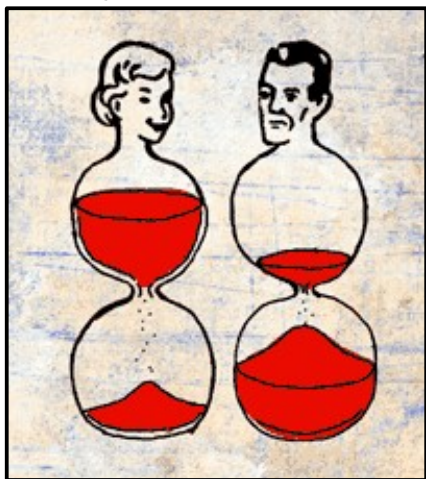
- Aumentou grazas aos progresos da medicina.

-Presenta diferenzas:

- por sexos: é maior a esperanza de vida das mulleres...

- por idades: as maiores ganancias en esperanza de vida rexístranse entre os máis anciáns, grazas aos avances...

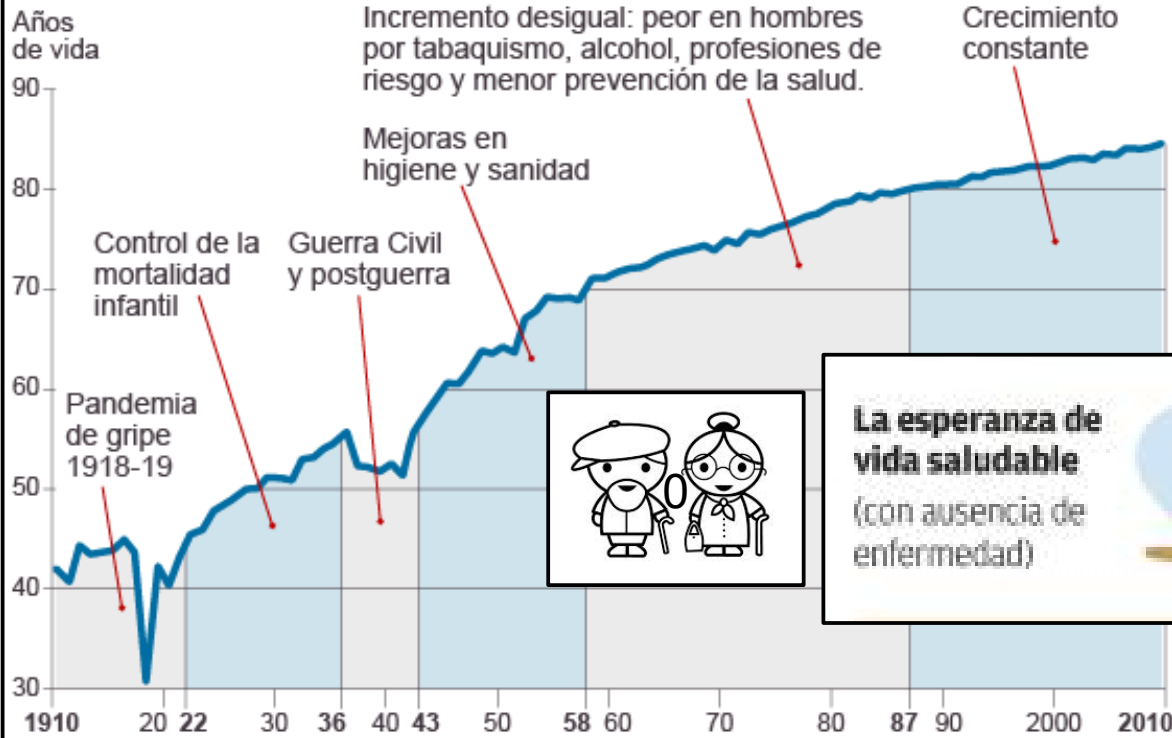
- por status social: maior esperanza de vida nas profesións máis cualificadas e entre as clases sociais máis adineradas...

A mellora da esperanza de vida e o recorte da mortalidade son indicadores positivos. Pero esconden un problema inquietante: o **avellentamento da poboación!**

ESPERANZA DE VIDA AL NACER EN ESPAÑA

Fuente: Revista Española de Investigaciones Sociológicas.

EL PAÍS

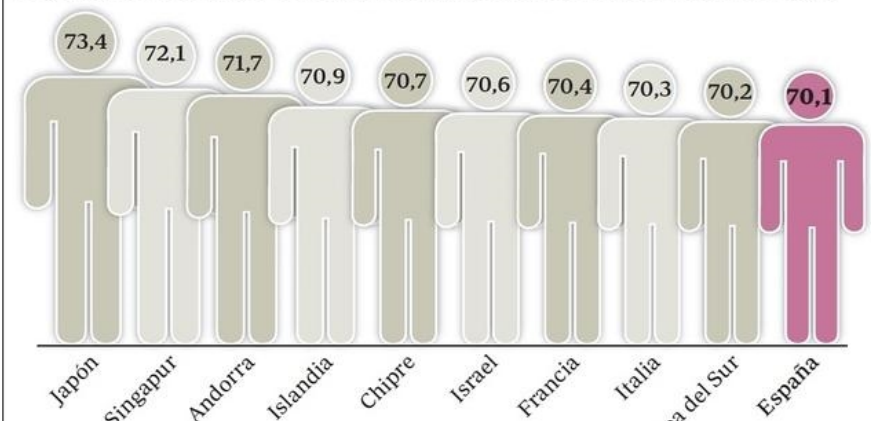
La esperanza de vida saludable
(con ausencia de enfermedad)

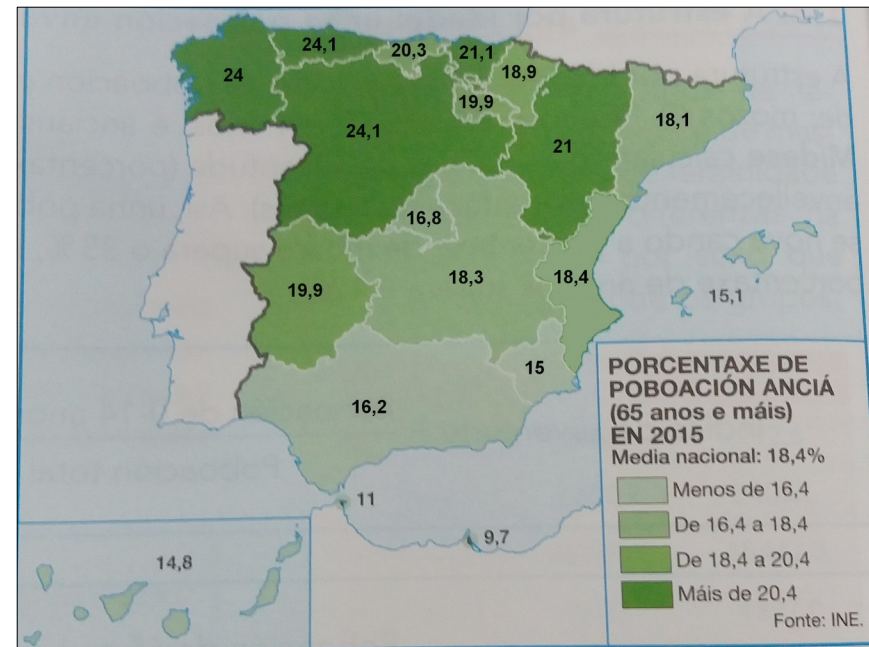
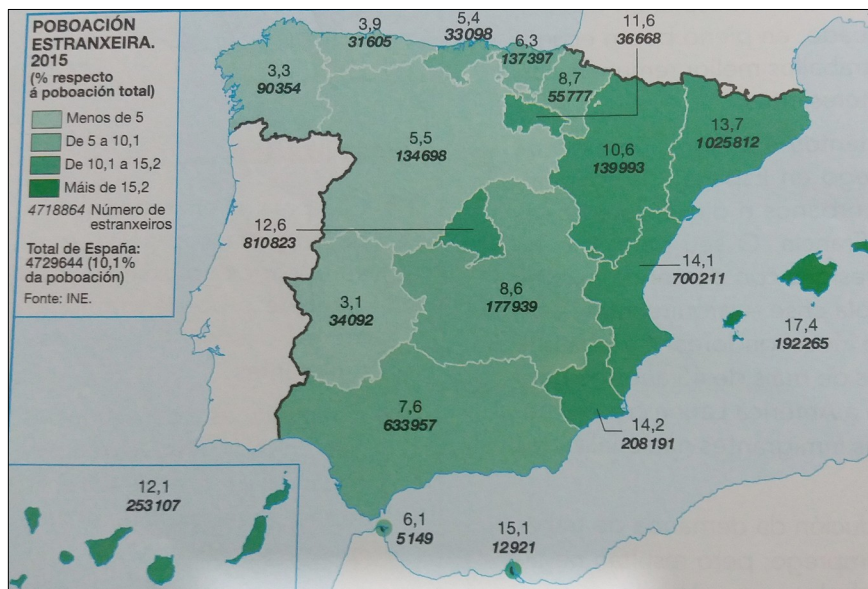
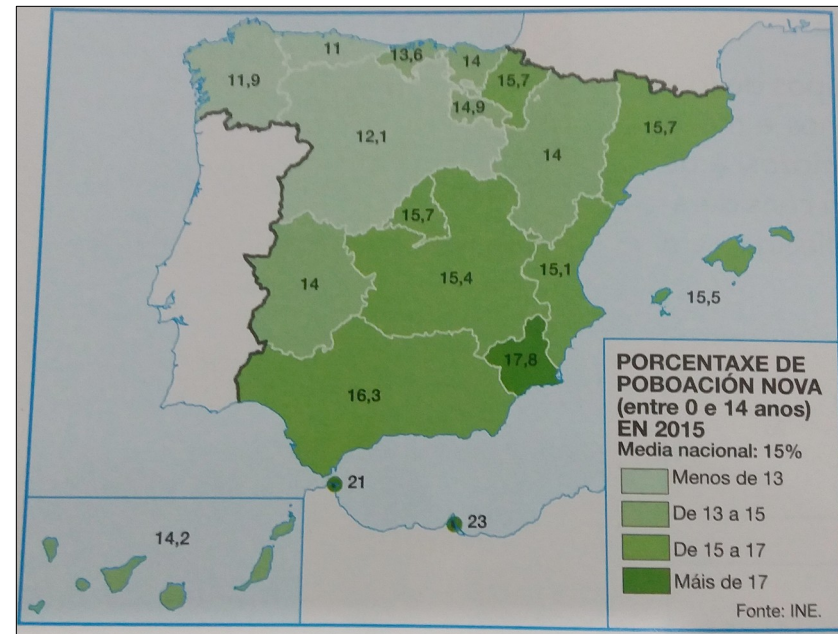
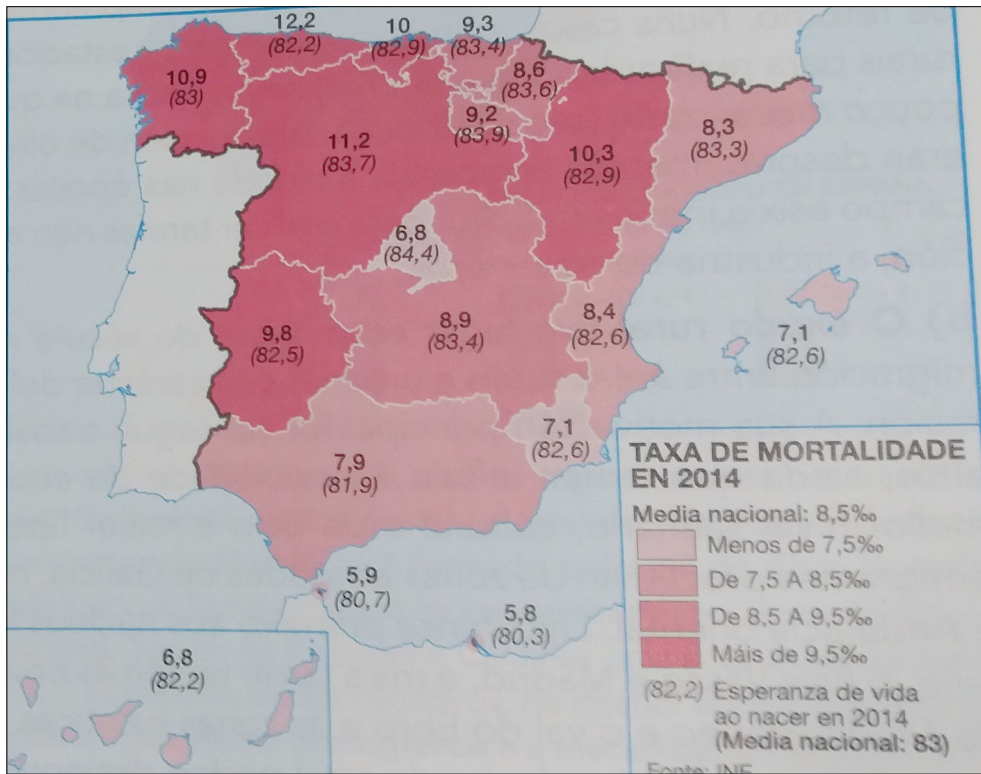

Ha aumentado de los 66,4 a los **70,1** años

Años de vida saludable:

Tiene en cuenta no solo la mortalidad, sino también el impacto de enfermedades no mortales y los años vividos con discapacidad y los años perdidos por muerte prematura

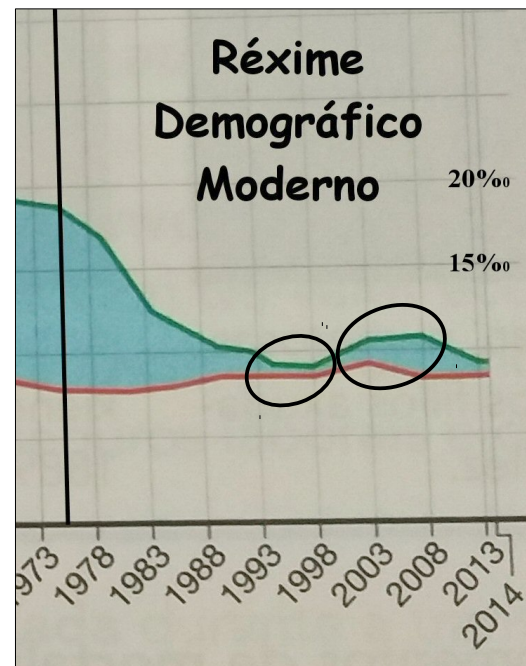

Réxime demográfico moderno: 1975 ...

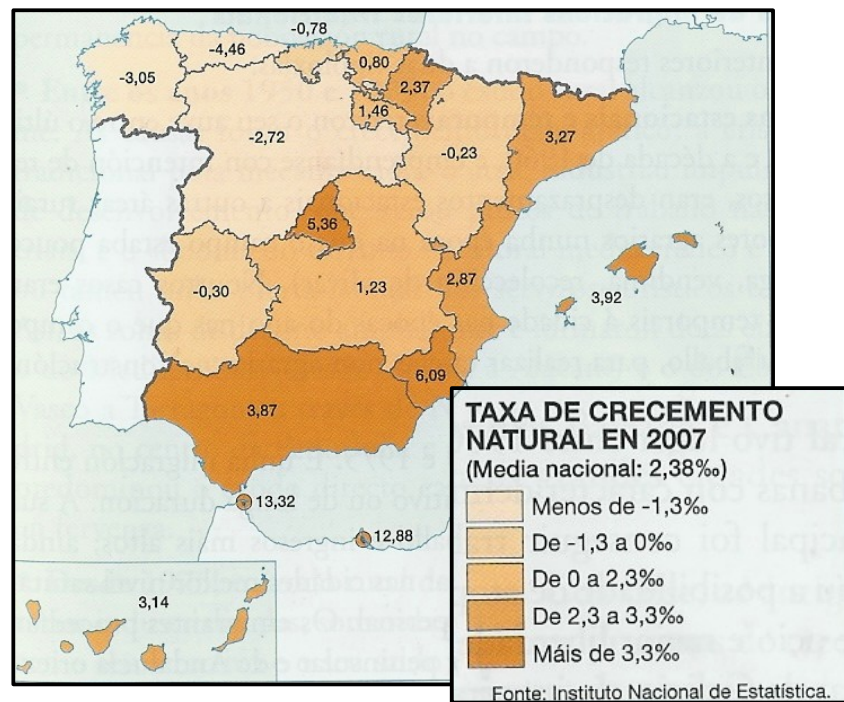
O crecemento vexetativo ou natural:

-Ao iniciarse o réxime demográfico moderno comeza o descenso do crecemento vexetativo, debido á importante diminución da taxa de natalidade e o mantemento da mort. en cifras baixas.

- A finais do s.XX o crecemento tiña descendido ata cifras alarmantes, que permitían falar practicamente dun crecemento nulo: 0,012% no ano 1998. Falábase nese momento de **involución demográfica...**

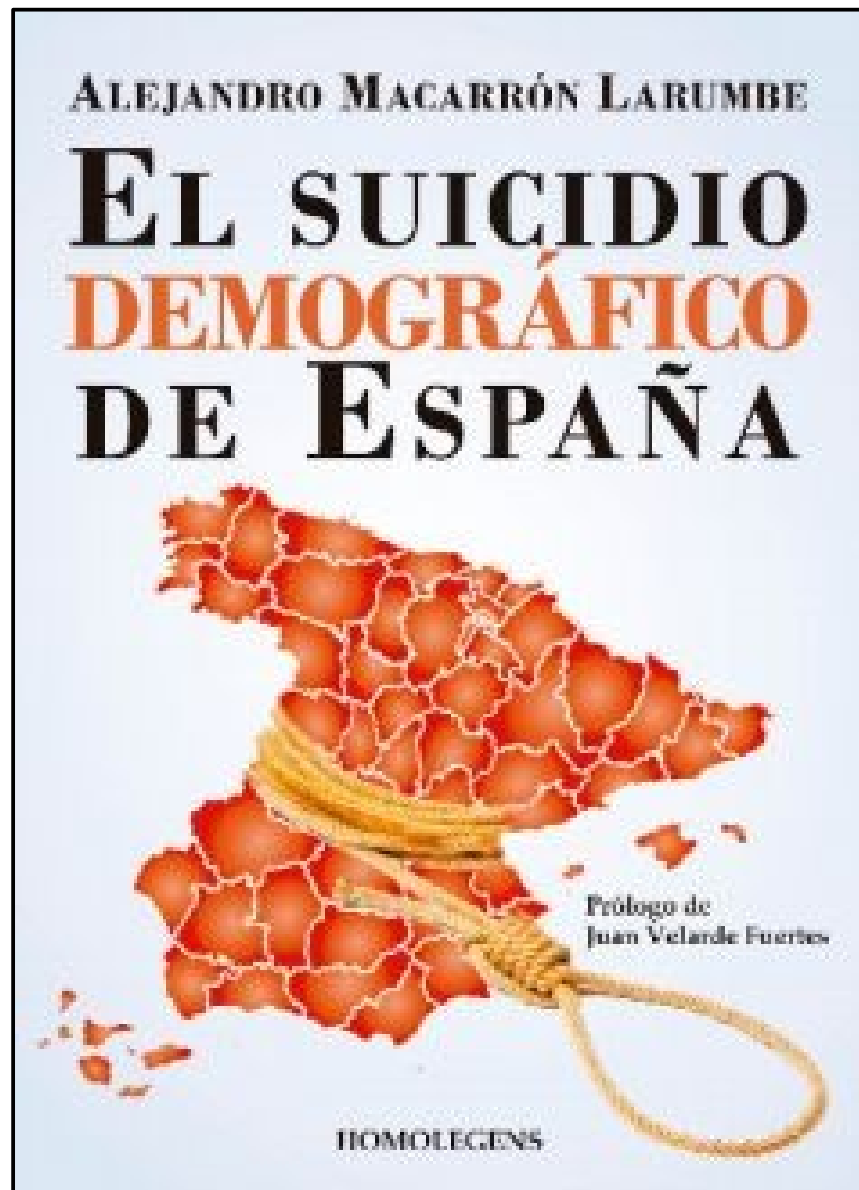
- Pero o lixeiro aumento da natalidade nos primeiros anos do s.XXI permitiu, á súa vez, unha leve recuperación do crec. vexetativo: 0,29% no ano 2008, aínda que nese momento **xa era negativo nalgunhas Comunidades Autónomas.**

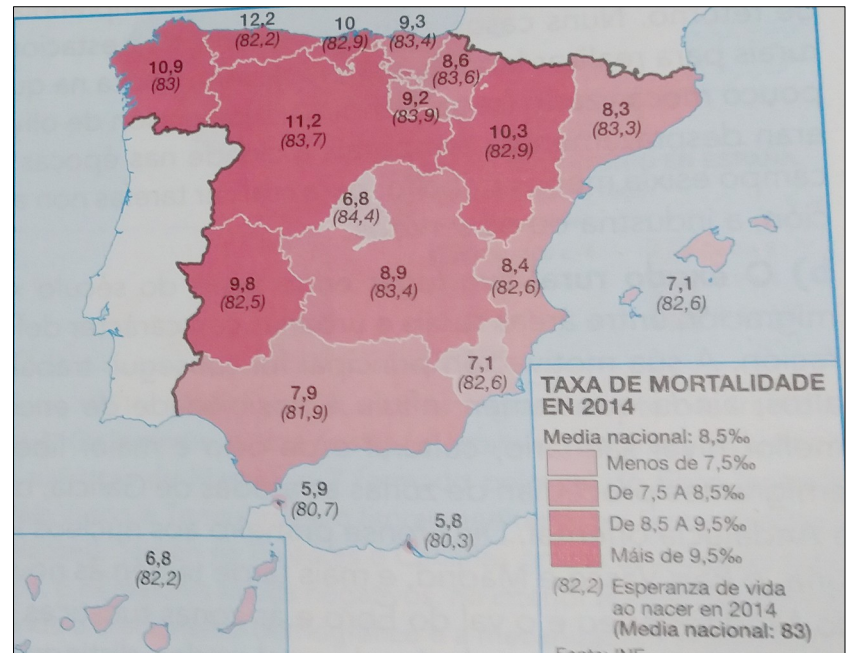
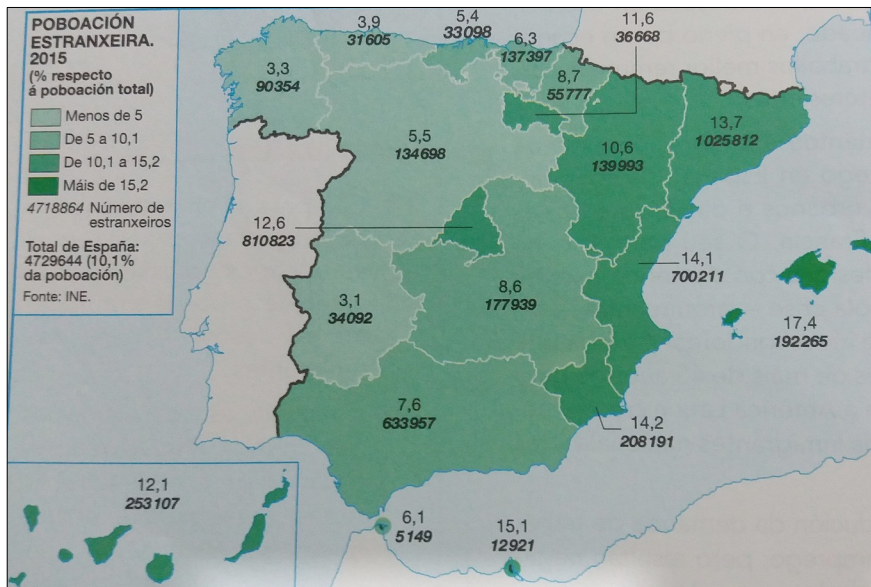
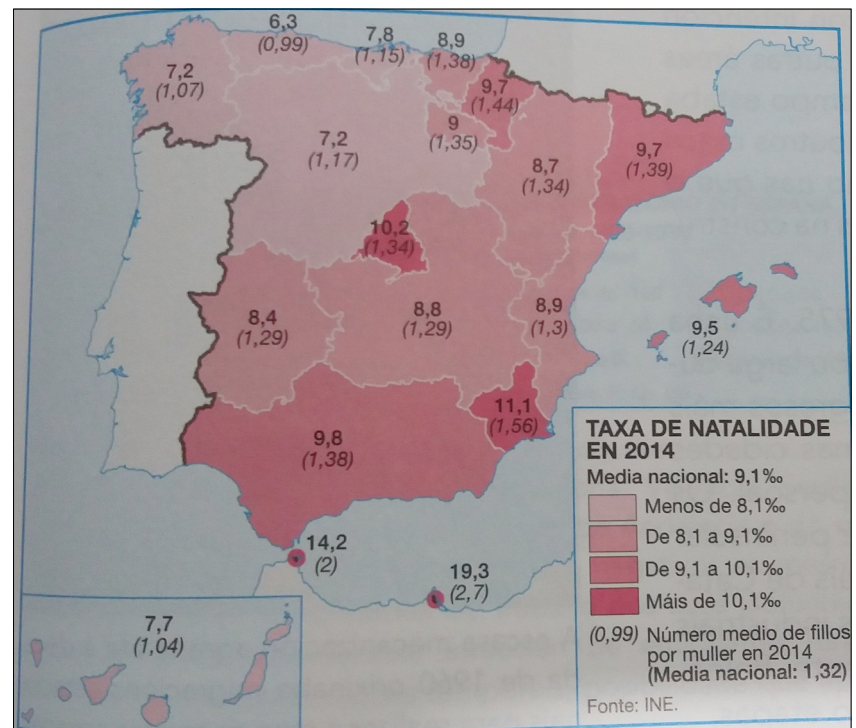
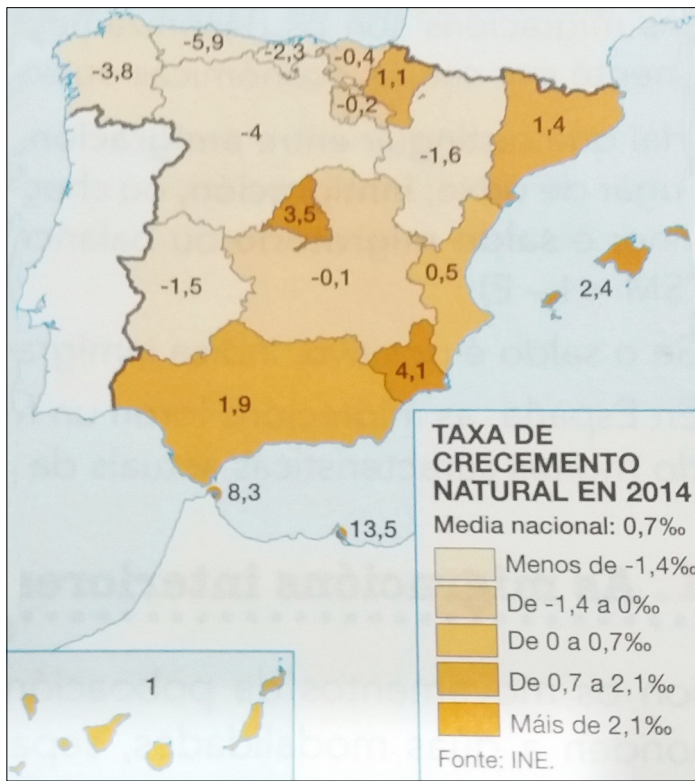

- Desde o ano 2008, coincidindo coa redución da natalidade, o crec. natural comeza a ...

Evol. do crec. natural		
1975: 1,04%	2000: 0,09%	2011: 0,21%
1982: 0,60%	2004: 0,19%	2014: 0,07%
1991: 0,15%	2008: 0,29%	2015: negativo
1998: 0,01%	2010: 0,26%	

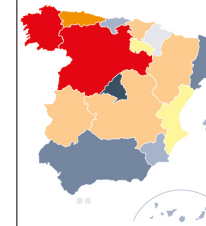
La demografía en España desde la Guerra Civil

Nacimientos y defunciones

Saldo vegetativo

Nacimientos menos defunciones en el 2016

Madrid	17.785
Andalucía	9.820
Cataluña	5.148
Murcia	4.705
Balears	2.561
Canarias	1.149
Melilla	986
Ceuta	558
Navarra	174

-259 MEDIA

NEGATIVO

-305	La Rioja
-674	C. Valenciana
-1.297	C.-La Mancha
-1.702	Cantabria
-2.417	Extremadura
-2.541	Aragón
-2.977	País Vasco
-6.851	Asturias
-11.698	Castilla y León
-12.683	GALICIA

POSITIVO

Fuente: Elaboración propia

LA VOZ

EVOLUCIÓN DE LA POBLACIÓN

Diario de León.es, 13-12-2017

España ■ Nacimientos ■ Defunciones

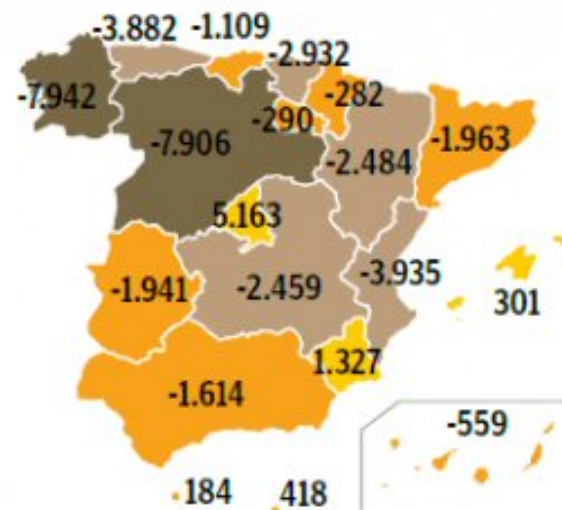

Crecimiento vegetativo

Saldo vegetativo por comunidades Primer semestre 2017

- Ganaron población
- Perdieron entre 0 y 2.000
- Perdieron entre 2.000 y 4.000
- Perdieron más de 4.000

Desequilibrios territoriais no movemento natural da poboación

Diferenzas entre as CCAA

Estrutura da pob. por idades: grao de xuventude ou avellentamento da poboación

● Causas herdadas

- Diferente comportamento ante a nat. (sur máis natalista)
- Diferenzas no desenvolov. económico (España agraria/ España urbana e industrial)

Migracións
1950-75

- Avellentamento das rex. emigratorias (↓nat, ↑mort.): interior peninsular
- Rexuvenecemento das rexións inmigratorias (↑nat, ↓mort.): Madrid, Cataluña, P.Vasco, costa mediterránea, illas...

- Final das migrac. coa crise de 1975: Zonas máis afectadas da cornixa cantábrica: forte ↓nat

● Causas actuais

- Novos factores de desenvolvemento económico: terciarización da economía, difusión espacial da industria...

- Maior dinamismo económico: costa mediterránea, eixo do Ebro, provincias cercanas a Madrid...

- Inmigración estranxeira desde finais dos 90

- Destino principal: Cataluña, Madrid, Andalucía, C.Valenciana, Murcia, Baleares, Canarias (rexuvenecemento, ↑nat, ↓mort.)

C. Autónomas con maior dinamismo demográfico

- Natalidade máis elevada
- Mortalidade máis baixa
- > Crecemento natural
- Estrutura demográfica máis xove

- Andalucía e Murcia, por ser máis natalistas.
- Madrid, Cataluña, C.Valenciana, Baleares..., por acoller o éxodo rural no pasado.
- Todas elas desde finais dos 90, por acoller a inmigración estranxeira.
- Navarra, por maior dinamismo económico na actualidade, tamén certa recuperación do P.Vasco.

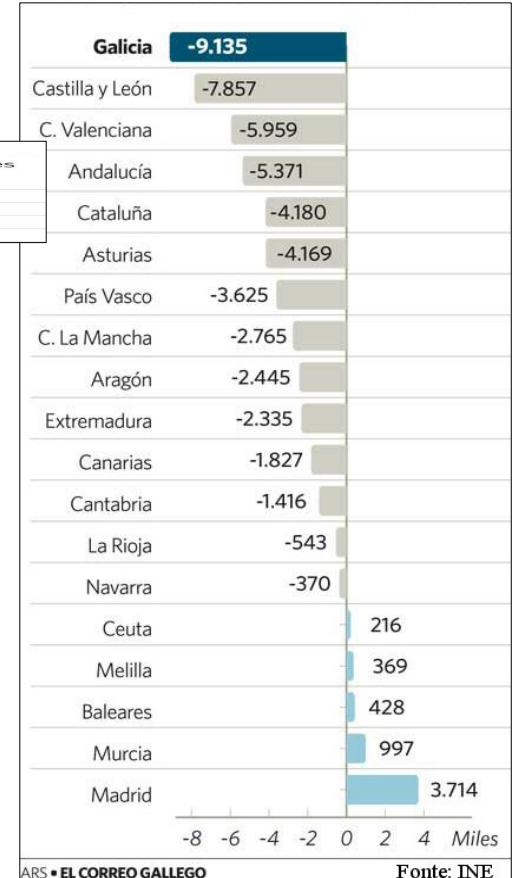
C. Autónomas en declive demográfico

- Natalidade máis baixa
- Mortalidade máis elevada
- Crecemento natural reducido ou xa negativo
- Estrutura demográfica moi avellentada

- Galicia e interior peninsular, por sufrir o éxodo rural.
- Prolongada incidencia da crise industrial do 1975 na cornixa cantábrica, sobre todo en Asturias.
- Todas elas contan con menor inmigración estranxeira.

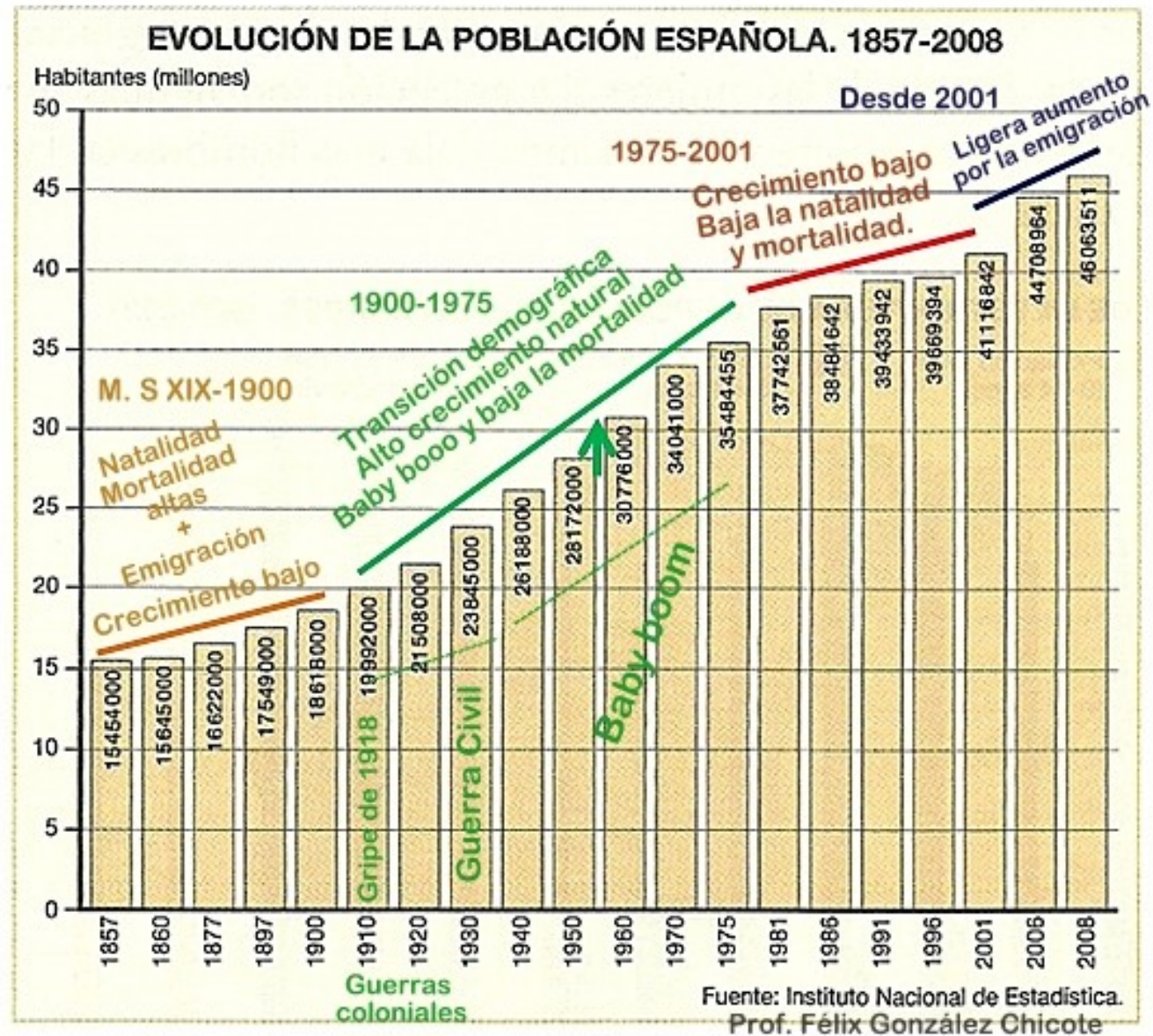
Salgo vegetativo
Primer semestre de 2018 en unidades

Galicia	-9.135
Castilla y León	-7.857
C. Valenciana	-5.959
Andalucía	-5.371
Cataluña	-4.180

Crecemento real no Réxime demográfico moderno (páx. 324-5)

- Nesta etapa do Réxime demográfico moderno o **crec. real en España é superior ao natural**. Nun primeiro momento foi debido ao retorno de emigrantes a raíz da crise económica dos 70 e a caída das saídas ao exterior, que permitiron que España deixara de ser un país de emigración. Máis tarde, o imp. aumento da inmigración estranxeira, especialmente desde 1995, levou a un saldo migratorio positivo e ademais axudou a recuperar a natalidade.

Non obstante, existen acusados contrastes territoriais!!

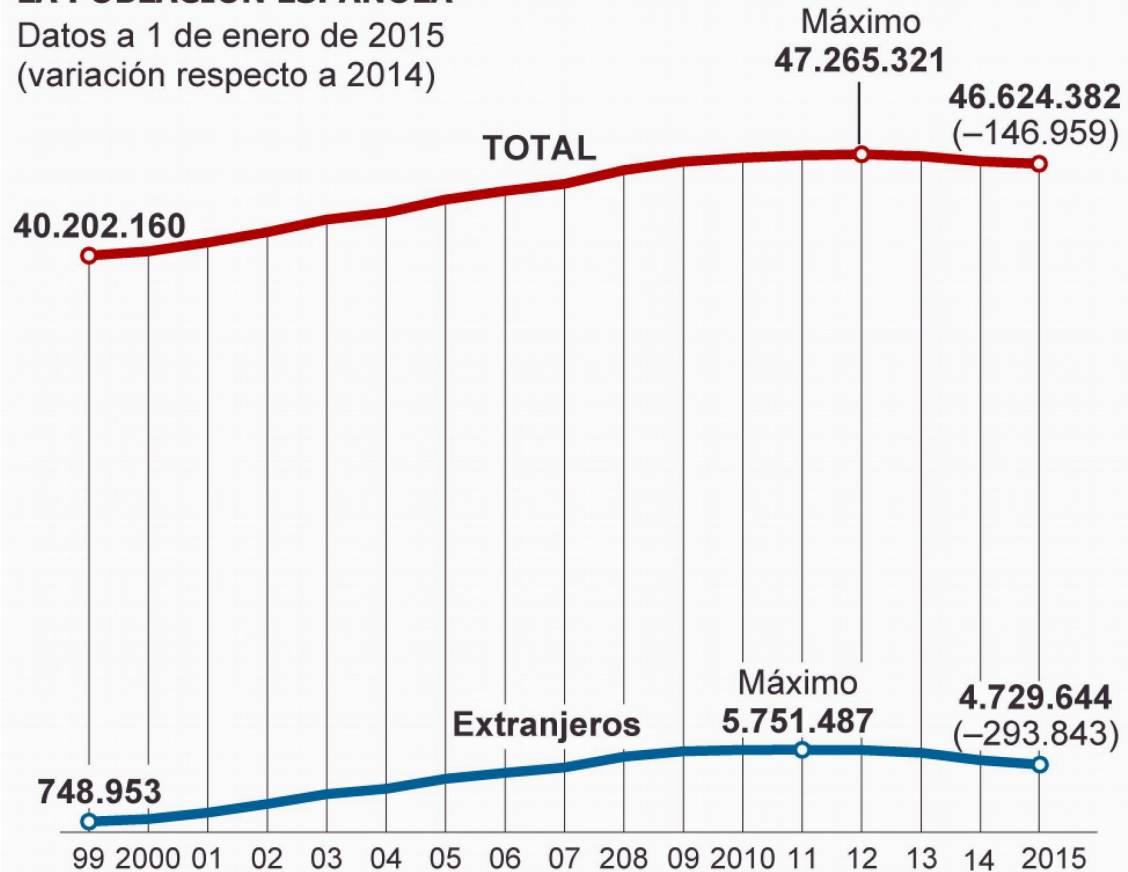

Sen embargo, a partir do 2009, o **crecemento real da poboación española foi moderándose progresivamente**, chegando incluso a diminuír en 2012, en algo máis de 100.000 persoas e **comezar así a perda de pob.**

LA POBLACIÓN ESPAÑOLA

Datos a 1 de enero de 2015
(variación respecto a 2014)

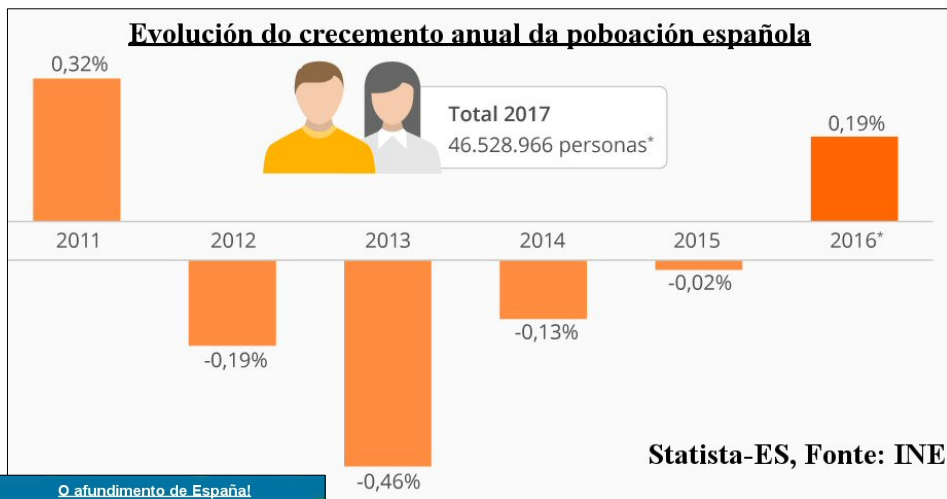
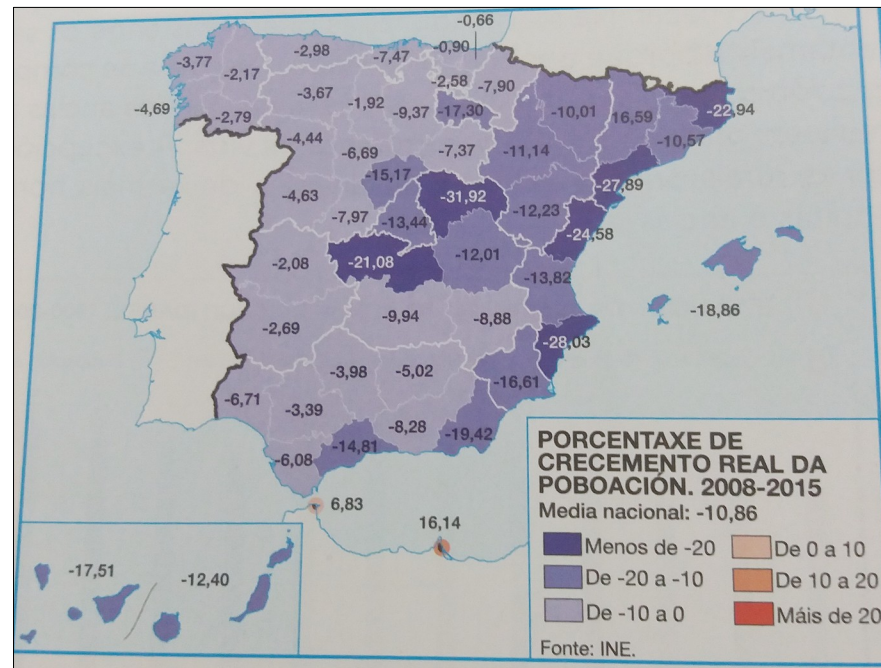

Fuente: Instituto Nacional de Estadística.

EL PAÍS

O descenso poblacional dos últimos anos débese, nun primeiro momento, ao **saldo migratorio negativo** (iniciado xa en 2010 como resposta á crise...) e, desde o ano 2015, súmase a esa perda de pob. un **crecemento vexetativo que se converte tamén en negativo!!!**

- Entre **2008 e 2015**, a crise provocou o **retroceso demográfico de todas as provincias**, ao descender o crec. natural e a inmigración estranxeira, ademais de aumentar a emigración exterior. **Retrocederon máis as provincias que nos anos anteriores á crise acolleran máis inmigrantes estranxeiros**, como é o caso do litoral mediterráneo, as illas, Madrid, Toledo ou Guadalaxara. Sen embargo **retroceden menos** as que xa tiñan crecemento negativo polo seu gran avellentamento e a escasa importancia da inmigración estranxeira.

A poboación española medrou por primeira vez en cinco anos grazas á inmigración

A poboación española incrementouse un 0,19% en 2016, co que gaña poboación por primeira vez desde 2011 grazas ao saldo positivo da inmigración, que compensou o crecemento natural negativo!!

***Expansión,
29-06-2017***

Componentes del crecimiento demográfico de España

Número de personas. Primer semestre de 2018

(A) Población residente a 1 de enero de 2018

46.658.447

+ Nacimientos

+178.939

- Defunciones

-225.212

(B) Saldo vegetativo (B) (Nacimientos - Defunciones)

-46.273

+ Inmigración exterior

+287.882

- Emigración exterior

-166.318

(C) Saldo migratorio (Inmigración-Emigración)

121.564

(D) Correcciones estadísticas que no pueden atribuirse a fenómenos demográficos

-700

(A+B+C+D) Población residente a 1 de julio de 2018

46.733.038

Aumento de población en el primer semestre de 2018

+74.591

Fuente: INE

A. MERAUVIGLIA / CINCO DÍAS

